

Judith Zander

Isječak iz manuskripta *Stvari, koje smo danas govorili*

Kad si napokon ustala, najviše te zbunilo to što si još uvijek na sebi imala gaćice. Kao da se ništa nije dogodilo. Iznenada su te obuzeli različiti osjećaji. Jedan od njih bila je zahvalnost. Prema gaćicama čija te mekoća pamuka i bjelina prekrivala, i koje su jedino odostraga mogle biti malo zaprljane. Za trenutak si čak razmotrila da ti ih je on opet stavio, zbog neobične brižljivosti koju je uvijek iskazivao kad bi ti na putu kući, u Kossin, još jedanput zavukao ruku pod majicu, i potom je odmah spustio i namjestio kao da je stalno htio poništiti ono što se dogodilo. Ponašanje koje ti se doimalo još izraženijim zbog neskinutih gaćica. Ali o tome ćemo kasnije. Da. Istrošena gumica.

Te se večeri više nisi mogla vratiti kući. Svitalo je i činilo ti se da, kao poslije duge odsutnosti, ne bi stigla na vrijeme. Nitko nije čekao na tvoj povratak. Nisi uspjela za razliku od Phileasa Fogga, izgubila si opkladu, proputovala si svijet tijekom jedne noći, ali nisi ništa osvojila, samo si stigla u Bresekow pred kuću, i za kaznu ćeš do kraja svog života kasniti tih, ne znaš koliko, minuta.

Navukla si narančaste zavjese. Tvoja majka te nije budila. Glasno bi se nasmijala da ti je netko u snovima došapnuo da u Schmalditzu postoji škola.

No ipak si otišla s ispričnicom svoje majke, i to će ti danas djelovati posve neobično. To da takve stvari još uvijek trebaš, da u njih očito sama vjeruješ: da tek imaš šesnaest godina. Nikad ti se nije činilo da si premlada, pa očito ni ostalima. Štoviše, otad ti se često činilo da si previše stara. Već i prije ispita činilo ti se da si samo zbog birokratske greške ponovno učenica

POLITEHNIČKE SREDNJE ŠKOLE SCHMALDITZ. Preuzela si osrednju svjedodžbu kao zamjenica. Na maturalnoj zabavi se naravno nisi pojavila kao

zamjenica iako si iz znatiželje htjela znati hoće li te netko pozvati na ples. Na maturalnoj zabavi je takvo što bilo dozvoljeno. Ako se previše toga ne zna.

To te pitanje nikad nije ozbiljno zaokupljalo. Zna li netko, zna li još uvijek. To ne bi ništa promijenilo. Ti bi uvijek bila samo ona koja je lijepog, jasnog Rolanda prijavila, dovukla na sud i vjerojatno stavila iza rešetaka. Ne ona koju je Roland Möllrich silovao. Da, točno: ona koja je *njega* silovala.

Tijekom ljeta nisi primijetila gotovo ništa. Nije ti pozlilo, osim kad bi te majka nekoliko minuta vrebala i pitala koliko si razmišljala o odabiru zanata.

Preporuku od EOS-a na svu sreću nisi dobila. Tvojoj majci bilo je svejedno, barem te nije nagovarala na dvije dodatne godine školovanja, bilo joj je jasno da se time ništa ne bi postiglo. Nije mislila da se nešto mora postati, nego samo da se nešto mora raditi. Ne bi trpjela besposleno lunjanje tijekom ljeta. Tebi je bilo dosadno, ništa drugo, i sumnjala si u to da bi zanat taj osjećaj dosade načelno zaustavio. Pred tvojim unutarnji okom tu si riječ pisala s dvostrukim d.

To da mjesečnicu nisi imala svaka četiri tjedna je, štoviše, bilo pravilo. Nije ti nedostajalo to neprirodno stanje bolesti, vjerojatno si se tih mjeseci nadala da će te zauvijek pustiti na miru. Tek ti je krajem srpnja polagano postalo jasno što bi ta mirnoća mogla značiti. Nisi bila neupućena. Kad te ta nevolja prvi put snašla s trinaest godina, nitko ti strah o nečemu nepoznatom nije morao zamijeniti još većim strahom o nečemu neizbježnom. Anna Hanske nije bila sklona tajenju. No ti si to primila kao nešto što se ticalo i tvojih našminkanih školskih drugarica. Za tebe je to bila samo suvišna funkcija tvog tijela. I tu nezainteresiranost, ili što već, nisi odbacila ni nekoliko godina kasnije. Bilo ti je nezamislivo da bi ti, ti mogla dospjeti u takvo stanje koje ti sad izaziva – pa, bojazan je previše kruta riječ, takvo što si nisi mogla ni predočiti. Ako si i provela s Rolandom tih nekoliko sati, jednom riječju, nisi ni jedanput pomislila na to, kao što ne misliš ni na budućnost. Ta pravila nisu vrijedila za tebe.

Tvoja majka počela je s tobom obilaziti poduzeća, HO, KONSUM, vozili ste se sve do Pasewalka. Uvijek iznova bi ti rekli da si zakasnila. Trebala si joj jednostavno reći, i taj pothvat bi za početak bio prekinut. Ali nisi mogla. Dosad nisi imala potrebu svoju apatiju potkrijepiti raznim pobudama. Nisi bila sigurna. Tvoja majka bi te smjesta poslala liječniku, na kraju bi se otkrilo da još nije prekasno. Ali već si se odavno dobro poznavala: ti nisi bila tip za spas u zadnji čas. Svako „odmah“ oduvijek je premašivalo tvoje snage, paraliziralo bi te i redovito bi uspjela sve zabrljati. O tome što se tu još imalo zabrljati, nisi ni počela razmišljati, niti si, po navici, odmjeravala jedan pretjeran zahtjev s drugim, onaj manje jasno vidljivi no prolazni s drugim kojemu nisi uspjela dati atribut. Zar te nisu podučili da nevidljive stvari izjednačiš s nemogućim?

To je bez sumnje bilo točno: ako se budućnost, nažalost, opet pokaže premalo nevidljivom – vjerojatno si već kao dijete odustala razmišljati o nečemu što nije neposredno, doista si razvila nesposobnost jer bi sve ipak uvijek završilo onako kako si se pribojavala – barem bi dio nje mogla biti privremena. Zanat ti se u biti činio malo vjerojatnim. Zbog tvog bi te stanja sigurno suspendirali, možda zauvijek, riječ `odgađanje` je za tebe uvijek sadržavala riječ `opozivanje`. Moglo se štošta dogoditi, zar ne?

Zato si bez osobite promjene raspoloženja primila vijest da je naposljetku POLJOPRIVREDNA PROIZVODNA ZAJEDNICA bila spremna primiti te u svoje redove i pretvoriti te u agrokemičara. Da su te ranije uspjeli nagovoriti da se, kvazi dobrovoljno, priključiš socijalističkom razvojnom planu s „poljoprivredom kao najvažnijim nositeljem“, razred bi te javno pohvalio, kao i Christu Pohley koja je postala ekonomist i jedini naučnik u LPG uredu tvoje majke, gdje je iza svakog od pet prozora blistala glava s trajnom ondulacijom. Još uvijek si se sljedeće godine mogla početi baviti vrtlarstvom. Kad si morala premjestiti dugmad na hlačama, počela si slutiti koja je bila cijena tvoje

opuštenosti. Sljedeće godine! Kako ti je palo na um da se upravo sad pretvaraš da vjeruješ u glupost poput prolaznosti vremena. Tebe uopće neće biti sljedeće godine. Eventualno će postojati dijete Rolanda Möllricha. Od Rolanda s kojim si bila na livadi, i u parku. Razlog za ovo je jedno od ta dva mjesta, naposljetku nije ni važno. Ti si glupa i kriva. Oba razloga već su te toliko izjedala da si gajila opravdanu nadu da će te na kraju uništiti. Postojat će dijete Rolanda Möllricha. Kako bi ti onda mogla postojati. Tamo gdje postoji jedno tijelo, ne može postojati drugo, barem ne zadugo. Ne sanjaš ose naježnice ni slične stvari. Danju su ti zujale u glavi. Dvije stvari si znala o njima, s jedne strane to, a s druge strane da su korisne. Riječ koju se nije moglo lako izgovoriti. Odlično se rimuje s Möllrich, gradonačelnikovim sinovima koje se u VISOKOJ ŠKOLI usprkos daljnjem obrazovanju neće dugo morati nagovarati da potpišu papir. Bilo koji. Za svakog se pronađe nešto, korisno. Toliku zajedljivosti uopće nisi očekivali od sebe. Nisi je osjećala. Ni bijes. Bila si ravnodušna.

Našla si se u osmerokrevetnoj sobi doma za naučnike u Kiessowu. Svi ostali kreveti bili su već zauzeti, tebi je ostao onaj donji kraj vrata, jedan jastuk, uzorkom oslikan NVA pokrivač. Bio je rujan, ništa se nije moralo vidjeti ako se nije željelo. Hlače više nisi mogla zakopčati, raskopčale bi se čim bi sjela, ali imala si pojas i široki pulover. U umivaonici bi se duboko saginjala nad umivaonik, odabirala zadnju tuš kabinu i okretala prema zidu. Nitko se ni najmanje nije zanimalo za tebe. Pričala si malo kao i uvijek, ostali bi se gotovo preplašili kad bi otvorila usta. Te glasne djevojke nisu bile navikle na to. Neke su se oslovljavale prezimenima. Bila si uvjereni da niti jedna nije imala isto prezime kao ti, a njihova si brkala. Samo si kod Kathi bila sigurna da se tako zove, Kathi Breitsprecher koja je ležala iznad tebe i sva svoja oslovljavanja započinjala s „Hej, Ingrid“. Znala si da ćeš prvo reći njoj jer si to ionako morala reći. Bolje ti nego netko drugi. Istovremeno su tvoja najveća strahovanja bila vezana za nju, osjećala si realan strah da bi ona mogla početi plakati. Ona bi

često zaplakala, usred svojih rečenica. Kad bi pogledala Kathi znala si da je možeš samo povrijediti, njezina koža bila je gotovo prozirna. Nimalo nalik kori poput tvoje. Bila je niža od tebe, i okruglija, njezina smeđa kosa bi se nakon pranja sama zakovrčala, usne su joj stalno oblikovale malo slovo o. Obračala se svojoj okolini isključivo uz smijeh ili plač, ali je teško bilo predvidjeti njezin odabir. Niste se mogle odlučiti što vam je bilo mrskije: slobodni sati u prizemnici u Kiessowu koja je smrdjela na kobasice i piljevinu ili svježi zrak tijekom prakse na poljima mrkve, u kravljim stajama okruga Anklam. Sanjali ste vimena. Oči vozača traktora. Obje ste mislile da ovako ne može ići dovijeka. To vas je povezivalo. No Kathi je bila pouzdana.

Glava ti je već nakon mjesec dana mogla biti puna Kathinih mnogobrojnih obiteljskih odnosa i događaja. Toliko te pouzdano svakodnevno opskrbljivala novim ili možda uvijek istim materijalom. Rijetko si je slušala. Rupa u tvojoj glavi je rasla, zaboravljala si najjednostavnije stvari. Uvijek si išla ranije u krevet. Jedne večeri dok si se skidala, naglo su se otvorila vrata. Oni koji bi banuli tek kad bi se već pretvarala da spavaš, iznenada su stajali oko tebe, a Elfi ili Barbara ili Liebmann je rekla: „Hej, reci, ti si trudna, zar ne?“, te uprla prstom u tvoj trbuh. Skoro si se i ti počela smijati. Zaboravila si. Reći. No to je zvučalo kao jedna od onih izgovora koje bi samo ti prihvatila. Nisi se mogla sjetiti je li netko za tebe ikad izmislio takvo što. „Da“, rekla si. Pobunile su se, pretjerivale, smijale se, ne doista veselo, i dodale samo dvije ili tri stvari. Uočila si njihovo razočarenje. Kathi je rekla: „Hej, Ingrid, doista?“, i zaplakala.

„Prestani“, rekla si. „Toliko strašno ipak nije.“

„Ali Ingrid – toliko se veselim za tebe!“

Podcijenila si Kathi. Počela si sve promišljati. Zamijenila plač za smijeh i smijeh za plač. Ponekad ti je došlo da se nasmiješ.

Kad te je majka za vikend dugo gledala licem koje bi navukla inače samo tijekom radijskih vijesti o ostvarivanju i premašivanju planova, te potom izjavila: „Mogla sam i pretpostaviti“, morala si se nasmijati. Nije ti rekla što će te dalje. To se valjda podrazumijevalo samo po sebi. Ono drugo, na tvoje iznenađenje, nije. „S kim –“, iskašljala se, ta gesta ti nije bila poznata, „mislim, tko je osim tebe odgovoran?“

„Nitko“, rekla si odmah i gotovo veselo jer nisi trebala razmišljati.

„Ingrid, prestani. Toliko glupa ipak nisam, a osobito ne ti.“ Pokušala je zvučati kao majka. „Sad ćeš mi reći tko je otac.“ Htjela si reći da ne znaš. Da si zaboravila. Pa, netko iz Anklama, ma šta, iz Berlina, sa Zapada. S one strane, ha. Ali ni jedna od tih prepreka nije ti se doimala dovoljno nepremostivom. Bilo je bolje držati se jedne verzije od samog početka, one najlakše, jer tko zna, ta glava.

„Ne“, rekla si.

„Ingrid Hanske!“, rekla je tvoja majka. Slegnula je ramenima, držala se na naslon stolca i napregnuto gledala pukotine između štednjaka i dasaka na podu kao da se nada da će moći još dublje prodrijeti u njih. „Kako ćeš to sama... Misliš da ne trebaš nikoga? Ti...“ Iznenada je zastala, okrenula se i izašla. Tako se to moglo odviti. Možda jer više nije znala o kome govori, Anna Hanske.

Kratko prije no što si krenula na autobus, u ruku ti je utisnula dar. Nisi znala što ćeš s njim pa si ga ugurala u torbu s rubljem. Odmah si zaspala u domu. U ponedjeljak ti je bio rođendan. U ponedjeljak si morala k učitelju. Otišla si u odjeći u kojoj si se probudila. „Gospođice Hanske. Dužni ste nam objašnjenje.“

„Ne“, rekla si i razveselila se jer je ta verzija već postala dio tebe. Dio tebe. Razmislila si o tome na trenutak. Učitelji su se trudili da jedan drugome ne upadaju u riječ. Toliko si shvatila. Nije im uspijevalo. Dok su još uvijek

pljuštale riječi jednoga, drugi bi počeo grmjeti na sva usta, a rezultat te bure riječi bile su „konsekvencije“. Ako i dalje budeš šutjela, slijede konsekvencije. Nisi znala što bi trebala reći. Na toliku naivnost. Konsekvencije će uslijediti i ako prestaneš sa šutnjom. Pa to je bilo očito.

Tvoja glava je nakon nastave opet bila prazna. Primijetila si torbu kraj kreveta, a možda i nisi. Doimalo ti se besmislenim staviti rublje na policu u ormaru. Čemu? Mijenjati rublje. Prati. Obući, skinuti, obući. Imala si osjećaj da oponašaš ostale. Kad si teškim korakom hodala iza njih do umivaonice. Prestala se sakrivati poput njih. Kad si otkopčavala grudnjak, s krpom prelazila preko jednog pa zatim drugog dijela tijela. Činilo ti se da su to pokreti koje si tek sad od njih naučila. Govorila si „laku noć“ kad bi oni rekli „laku noć“.

Nekoliko dana kasnije sjetila si se malog paketića, usred školskog sata znanosti o dužnostima i pavima države i državljanja. Odmah si izletjela iz prostorije, možda će to imati konsekvencije, no u međuvremenu si nabavila protuotrov: privilegije. Ostali te više nisu častili pogledima, više nisu šaputali u tvom prisustvu. Vani su ti dečki pomagali pri nošenju, nekoliko njih je bilo ljubazno. Već dugo se nisi pogedala u ogledalo, kad si to učinila, jedva si se prepoznala: to nije bila ona koju si svakodnevno nosila sa sobom. Kosa ti je još uvijek bila sjajne, svijetle boje, tvoje oči bistrije od lokvi pod ljetnim nebom. Daj, prestani. Ti ovu još uopće nisi vidjela. Svojim sustanarkama si postala neka vrsta maskote.

Poklon si pronašla u svojoj torbi. Nitko te nije okrao. Prilikom raspakiravanja se ukazao par plavih kožnih rukavica, nalik plavoj boji novčanice od sto maraka. Plakala si u pljesnjivi pokrivač, tri duga dana ili dok ne bi morala otići na zahod.

Odazvala si se na gotovo sve pozive svoje majke. No ni liječnik ti nije rekao ništa novo. Dobila si isprave na kojima je pisalo TRUDNIČKA KNJIŽICA, stavila si je kraj svoje osobne iskaznice i FDJ-iskaznice. Na svima je pisalo tvoje

ime i uz tebe svrstani podaci ispisani pisaćim strojem. Često si se pitala tko je ta osoba koju su ti pokušali prilijepiti, čije dokumente si iz neshvatljivih razloga morala nositi sa sobom, postoji li ona doista negdje, bilo gdje. Ponekad si je željela upoznati kako bi joj napokon mogla predati iskaznice. Polagano su se namnožile. Na kraju su se pretvorile u neku vrstu žetona, a ti se nisi htjela obrukati. Morala si redovno ići u Anklam, za to bi dobila slobodno prijepodne. Katkad bi poslije, oko deset sati, otišla u BROILERBAR i od svoje plaće si priuštila polovicu pečenog pileta. Već su te poznavale umišljene konobarice, ali ti si im davala veliku napojnicu a one tebi mjesto kraj prozora. Vjerojatno su mislile da te je momak ostavio na cjedilu, tako si i izgledala. Neobično je bilo samo to što se, po tvom mišljenju, radilo o krivoj pretpostavci koja je bila napola uvredljiva i napola zabavna. *Amusing*. Je li to prava riječ.

Kad bi se vraćala s pregleda, Kathi bi te uvijek dočekivala s pitanjem: „Hej, Ingrid, sve u redu?“ Ti bi je valjda uvijek pogledala puna razumijevanja. Pala bi ti na um priča o Joni u truhu ribe. Kao da je netko njemu postavio isto pitanje.

Počela je opipavati tvoj truh. Njezine ruke bile su tople, smijala bi se. „Osjećaš li već nešto?“ Ti joj nisi htjela odgovoriti, a Kathi bi te suosjećajno pogledala. „Ubrzo hoćeš.“ Ti nisi htjela znati što. Imala je dečka koji je svaki petak dolazio po nju. Bio je magnet u svakom pogledu. Bio je zalijepljen za Kathi koliko i ona za njega. Kao i ostale djevojke. Bio je pola metra viši od nje, sviđao ti se. Ali smješkao se čitavo vrijeme. Odmah te predstavila tijekom njegovog prvog posjeta: „To je moja prijateljica Ingrid.“ Opet si imala osjećaj da se radi o onoj drugoj Ingrid. Svaki put bi te predstavljala kao nešto na što je imala razloga biti ponosna. Svaki put je tvoj truh bio veći kao da se radi o zasluži. Bila si ljubazna prema njemu. Kad je Kathi jedanput u petak poslijepodne pitala: „Smije li ga Helmut jedanput dodirnuti?“, odovorila si: „Da, ali ne mene.“ Kathi

je odmah briznula u plač i ispričavala se tri dana, ili. Možda je samo Helmut povukao svoju ruku, ali ne i smiješak.

Tijekom prosinca počele su se jedna drugoj zavlačiti u krevet. I Kathi ti je to ponudila. Tvoje ledene noge se nikad ne bi ugrijale. Da nije toliko moljakala, ti bi se popela gore. Netko drugi je rekao: „Pa vas je već dvoje“, ili: „Ne posve sama“, a zatim bi se hihotala. Ne, ti nipošto nisi bila luda. Nisi si to htjela predočiti, to. Noću si se često budila, ili nisi odmah mogla zaspati. Čula bi kako se puni cinčano vjedro. Irene, tako se zvala, imala je „slab mjehur“. Odobrili su joj vjerdo. S vremenom su ga svi počeli upotrebljavati, osim Kathi i tebe. Pratile ste jednu drugu dugačkim, ledenim hodnikom do zahoda. Ali radije si išla sama, čula samo svoje korake i ničije druge.

Nitko osim tebe nije bio u selu. Poslali su te kući tjedan dana prije Božića uz napomenu da se ni u novoj godini ne moraš vratiti u Kiebow nego odmarati se i pripremati u vlastitom selu. Rekli su i zbog čega no više nisi sušala što govore. Knjige si smjela ponijeti sa sobom. Kathi je obećala da će ti donijeti sve bilješke. Ne očekuješ je. Stražariš uz termometar. Kad je pet dana temperatura bila ispod nule i potjerala svih u kuće, krenula si. Nisi zaboravila. Padao je mrak, kao što si i planirala, crkva je odavno bila zatvorena, čula si zvona i potom ništa. Peterove klizaljke pronašla si na tavanu, ustanovila si da moraš otpustiti vijke, tvoja stopala su u međuvremenu bila veća od njegovih kad je imao četrnaest, petnaest godina. Sjela si na sniježni pokrivač rasklimane klupe uz ribnjak poput djevojčica. Isprva si mislila da nećeš uspjeti, nećeš se moći dovoljno sagnuti kako bi zategnula vijke, tvoji prsti su se ukočili od zime iako si se znojila. Podigla si nogu na koljeno, nekako ćeš uspjeti. To te podsjetilo na školu, sat tjelesnog kad bi jedna jednostavna vježba nepotrebno bila otežana medicinskom loptom poput zapreke. Pažljivo si se ukočenim koracima približavala zaobljenom rubu ribnjaka, odmah si imala problema s ravnotežom,

jedan veliki, nespretan korak skoro je sve okončao. Kao dijete si mislila da bi se trebalo reći `bespomoćan`, i nisi vjerovala Petru kad bi izgovorio riječ, sumnjala si da namjerno koristi pogrešnu. Zaleđeni ribnjak podnio je tvoju težinu, led nije pucketao, kao da te nema ili kao da si lagana. Nakon što si uzela zalet, tijelo ti se više nije njihalo, stavljala si nogu pred nogu i pazila da ne ideš prebrzo kako bi mogla svadati zavoje, takozvana prebacivanja nikad nisi svladala. Led je bio nov i proziran, a sutra kad se domovi provjetre od ustajalog zraka i djece, iznenadeno će se pitati tko im je oduzeo njihovo vlasništvo, netaknuti snijeg. Nespretna ptica za koju se samo znalo da ne zna letjeti.

Tisuću devetsto i sedamdeseta je. Počela je u veljači. Potom je uslijedila tisuću devetsto sedamdeset i prva, a nakon toga je morala doći tisuću devetsto sedamdeset i druga, ali nisi znala kad su počele. Barem si znala kad je završila tisuću devetsto sedamdeset i treća. Bila je kratka i završila već u veljači.

Vjerojatno je to bilo samo vrijeme, bez mjeseci, godišnjih doba i prijelaza, anomalija. Pokušavali su te zavarati. Dijete se mjeri u centimetrima i gramima. Mislili su da su ti tako dokazali da vrijeme prolazi, za svakoga na isti način, kao da su i tebe tad izmjerili. Gluposti.

Od početka veljače nešto je stalno raslo, nešto što je od početka bilo preveliko i zadavalo ti bolove, gromadast kamen koji je tutnjao i udarao, strugao i strugao.

Čitavo si vrijeme bila ranjiva, više to nisi ni primijećivala. Ponekad bi ti se doimalo da ne osjećaš bol, ali ona ipak nije prestajala, pretpostavljala si da više nikad neće nestati. Morala si joj dati ime, bilo kakvo. Henry. Možda si ga negdje pročitala. Pitali su i u bolnici. No to je valjda bila uobičajena stvar. Položili su ti dojenče na grudi. Kako bi mogla znati pripada li on tebi. Ugrizao te, nisi znala da se bez zubi može tako gristi. No štošta je bilo moguće. Sve do kraja nisi vjerovala da ćeš na svijet donijeti dijete, tvoje dijete ili ono Rollanda Möllricha. Nešto je izašlo iz tebe, i to ne na jednostavan način, morali su ga izvući, to je

moglo biti bilo što. Boljelo je kao što može boljeti samo nešto strano, tvoje vlastito tijelo ti ne može zadati toliku bol. Uopće nisi htjela znati što je. Tvoje `prirodno` dijete. Znala si što to znači. Posvetila si se onom neprirodnom. Tvoje tijelo postalo je tvoj saveznik. Nakon dva tjedna više nije dozvoljavalo da ga se grize. U tvojima je grudima lupalo nešto vruće i bolno, ništa im se više nije smjelo približiti, ništa više nije smjelo izaći iz njih.

Dobila si penicilin, ali tvoje tijelo je bilo lukavije, puno lukavije od tebe. Liječnik te grdio. Trebala si spomenuti alergiju. Bila si sigurna da ju je tvoje tijelo držalo u rezervi kako bi je sad upotrijebilo. „Prestanite se glupo ceriti!“, rekao je liječnik. Ako te je uopće oslovio s `Vi`. Tvoja majka je miješala MILASAN, dok je tvoj želudac loše podnosio Berlocombin. Činilo ti se da vidiš prijekor u njezinim očima. Tvoje tijelo sve je držalo na distanci.

Potrgala si stara dječja kolica od pruća, bila si, naposljetku, prevelika za njih, kao i netko drugi. Nisi mogla izaći. Tvoja majka je iz Anklama donijela nova, bila su žuta poput kazne. Drugaćijih nije bilo. Naravno da ne. Uopće više nije postojalo ništa drugo. Gurala si je van sela, uz šumu, uvijek istim putem, tako da si ga ubrzo mogla prijeći zatvorenih očiju u kojima je gorio oduzeti san, ne-san, u svakom slučaju nešto oduzeto, nejasno. Ti ih nisi vidjela, ni oni tebe. Čak se i dernjava stišala neko vrijeme. Nisi čula ništa, čak ni moped u daljini.

Nakon četiri mjeseca dobila si mjesto u jaslicama. Rekli su ti da se inače čeka duže. To nije zvučalo poput privilegije. Zvučalo je kao da si ti kriva. Djetešce Brune Deetz je umrlo, samo tako, „samo tako“, rekla je Schrödersche u jaslicama i visoko podigla obrve. Bruni Deetz je imala još petero ili šestero djece i nije bila vrijedna žaljenja. „Ovo je kao kod Deetzovih“, govorili su kad uređenje nečijeg doma nije bilo u skladu s njihovim malograđanskim nazorima. Pitala si se jesi li i ti sad dio tima dok si riječ „asocijalka“ opipavala jezikom poput egzotičnog, ljutog jela. Samo tako, pomislila si. Na jedan trenutak, toliko

kratak da ne znaš kako ga tvoje pamćenje svih tih godina nije izgubilo među starudijama, osjetila si nešto nalik zavisti. Takvo što je moguće.

Vratila si se. Koliko si mogla. Taj mali komad. Tvoj krevet u domu u Kießowu nije bio zauzet. Tvoja majka na to nije rekla ništa. Ona to može: podići nepoznato dijete. Dolazila bi vikendima. Nikad nisi imala osjećaj da nekome nedostaješ. Nisi imala osjećaj da tebi nešto nedostaje. No to bi ponekad poželjela. Kad bi ti se dijete nasmijalo, i ti bi se nasmijala. No to ti nije uspijevalo s plakanjem. Kathi je s tobom sve nadoknadila. Nikad je nisi pozvala k sebi, a ona tebe vrlo često. Nikad je nisi posjetila, ni tijekom odmora kojeg ste morali imati ljeti. Kuda ćeš. Nisu ti često pomagali u autobusu na putu u Anklam. Nekad nije bilo mjesta za dječja kolica. Okrenula bi se i vratila kući. Bilo je svejedno. U Anklamu si samo čitala. Često si razmišljala o tome da se sakriješ među police kako bi barem jednu noć provela na nepoznatom mjestu. Ali žuta kolica pred vratima uvijek bi te razotkrila. Znala si to. No ipak si svaki put bila iznenađena, ako se to tako može reći, kad bi je ugledala na izlasku iz knjižnice. Nekoliko puta si skoro prošla kraj njih.

Kako je glupo o toga raditi priču. Skoro si toliko glupa da u nju povjeruješ. Neka pričaju. Tebi se ništa nije dogodilo. Tri ili četiri godine, kakve to ima veze. Ako imaš sreće to je samo dvadeseti dio života. Nitko si ne može predočiti dvadeseti dio. Toliko je uzak da skoro ništa ne stane unutra. Malo novca, izvukla si ga iz te uske pukotine svog života, stisla si je jer je i ona htjela stalno rasti. Postojao je samo jedan način. Umetnula si se u nju poput luka, nadmudrila si je, rastezala se sama od sebe sve do trenutka kad više nitko ne bi mogao izdržati tu zategnutost, tebe. Potreban je bio samo jedan mali podržaj i već te je veljački vjetar nosio k mjestu s kojega se ipak nitko nije vraćao.

ich hoffe, ich kann Ihnen helfen, denn ich weiß nicht, womit genau der Satz ihnen Probleme macht. "Das sieht ja aus wie bei Deetzens" spielt auch ein bisschen auf eine deutsche Redewendung an: 'das sieht ja aus wie bei Hempels unterm Sofa', was bedeutet, dass es sehr unordentlich ist.

Das ist offenbar auch bei Familie Deetz der Fall, und deshalb werden sie als sprichwörtliches Beispiel herangezogen, wenn es darum geht, insbesondere eine Wohnung, die nicht den typischen, konservativen Vorstellungen davon entspricht, wie eine Wohnung auszusehen hat, als unordentlich und unmöglich zu beschreiben. Mit "Haushaltsgefüge" ist hier die ordentliche oder eben nicht ordentliche Anordnung und der Zustand der Einrichtungsgegenstände gemeint. Wenn es wie bei Deetzens aussieht, entsprechen also Einrichtung und Ordnung nicht der sehr begrenzten Vorstellung der Leute, die wenig Individualität und Abweichung zulässt, besonders auf dem Dorf. Das soll mit dem Vergleich "von der Größe eines Scheuerlappens, eines Tischläufers" ausgedrückt werden: einerseits ist die Toleranz der Leute nicht größer als diese beiden recht kleinen Textilien, und darüber hinaus charakterisieren gerade diese Haushaltstextilien die spießigen Vorstellungen von einer ordentlichen Wohnung: der Scheuerlappen zum regelmäßigen Säubern, der Tischläufer, am besten noch selbstgehäkelt, als unentbehrliche Dekoration auf einem Wohnzimmertisch. Verstehen Sie, was ich meine?

"schneidend Wasser" ist ein alter umgangssprachlicher Ausdruck für eine entzündete Blase, so dass das Urinieren weh tut, quasi schneidet.